



26.04.2016

MAAHANMUUTTOVIRASTO

MIGRATIONSVERKET

FINNISH IMMIGRATION SERVICE

Eduskunta
Lakivaliokunta

LaV@eduskunta.fi

Asiantuntijakuuleminen lakivaliokunnassa 27.4.2016 klo 9.45

HE 32/2016 VP HALLITUKSEN ESITYS EDUSKUNNALLE LAEIKSI ULKOMAALAISLAIN JA ERÄIDEN SIIHEN LIITTYVIEN LAKIEN MUUTTAMISESTA

Maahanmuuttovirasto kiittää mahdollisuudesta tulla kuulluksi lakiehdotuksen johdosta. Oikeusministeriö on kuullut Maahanmuuttovirastoa esityksen johdosta.

Esityksen taustana on turvapaikanhakijoiden määrän merkittävä kasvu Suomessa vuonna 2015. Esityksellä pyritään tehostamaan tuomioistuinten toimintaa ja huolehtimaan oikeusavun saatavuudesta samalla huomioiden valtiontaloudelle aiheutuvat kustannukset. Maahanmuuttovirasto pitää esitystä perusteltuna ja tuo kunnioittaen oman toimintansa kannalta esille seuraavaa.

Avustajan kelpoisuus ja avustajan läsnäolon rajoittaminen turvapaikkapuhuttelussa

Maahanmuuttovirasto pitää ehdotusta perusteltuna. Turvapaikka-asioihin erikoistuneet avustajat ovat pääsääntöisesti osaavia ja heidän ammattietiikkansa on hyvä. Avustajien toimintaan liittyy kuitenkin tällä hetkellä seikkoja, jotka puoltavat avustamisen rajoittamista ja avustajien saamista valvonnan piiriin.

Avustajina on kuitenkin esiintynyt myös henkilöitä, joilta on puuttunut oikeudellinen osaaminen asiassa. Joidenkin yksittäisten toimistojen asiakashankinta on ollut arveluttavaa, muun ohella toimeksiannon tekemisestä on annettu turvapaikanhakijalle rahaa tai muuta etuutta. Lisäksi avustajat ovat niin varattuja, että puhuttelujen ajankohtaa on jouduttu siirtämään, mikä on viivästyttänyt turvapaikkahakemusten käsittelyä. Osa avustajista ei ole lainkaan perehtynyt edustamansa hakijan tapaukseen ja tapaa hakijan ensimmäistä kertaa vasta turvapaikkapuhuttelussa. Heidän läsnäolonsa ei tuo mitään lisäarvoa turvapaikkapuhutteluun. Helsinkiläiset avustajat käyvät myös muualla Suomessa pidettävissä turvapaikkapuhutteluissa, mikä ei ole kustannustehokasta.

Parhaimmillaan avustajan läsnäolosta puhuttelussa on hyötyä asian selvittämisessä. Maahanmuuttoviraston kokemusten mukaan asia tulee kuitenkin riittävällä tavalla puhuttelussa selvitettyksi myös ilman avustajan läsnäoloa. Turvapaikkapuhuttelijat on koulutettu hankkimaan riittävät tiedot päätöksentekoa varten hakijalta. Jos hakijaan liittyy esityksessä kuvattuja syitä: kidutuskokemuksia, traumatisoituneisuutta, luku - tai kirjoitustaidottomuutta, asian selvittämiseksi avustaja voidaan ottaa mukaan puhutteluun. Alaikäisen puhuttelussa on mukana hänen edustajansa, mutta sen lisäksi myös avustaja voi tulla asian riittävän selvittämisen vuoksi mukaan puhutteluun tarvittaessa.

Valitusajan lyhentäminen ja valituslupaperusteiden kaventaminen

Esityksen mukaan valitusajaksi tulisi 21 päivää nykyisen 30 päivän sijaan, kun valitus tehdään hallinto-oikeuteen. Valituslupahakemus ja valitus korkeimmalle

www.migri.fi



hallinto-oikeudelle olisi tehtävä 14 päivän kuluessa tiedoksisaannista. Kasvanut turvapaikanhakijanmäärä on ollut haastava Maahanmuuttovirastolle myös asiakirjaliikenteen hallinnan kannalta. Muutoksenhaun kannalta tilannetta parantaa tulossa oleva avustajien e-asioinnin mahdollistaminen. Maahanmuuttovirasto on suunnitellut UMA-järjestelmään avustajille mahdollisuuden asioida sähköisesti, jolloin avustajat voivat pyytää ja saada päätöksen pohjana olevat asiakirjat UMA - järjestelmästä, mikä nopeuttaa asiaa verrattuna kirjemuotoiseen asiointiin.

Avustajien e-asioinnin rahoitus on kuitenkin vielä epäselvä. Hanke on osa Maahanmuuttoviraston 'Älykäs digitaalinen virasto' tuottavuushanketta, jonka rahoituksesta ei ole vielä päätöstä. Mikäli rahoitus saadaan, hanketta voidaan alkaa toteuttaa kesän 2016 lopulla. Avustajien e-asioinnin pilottihanke käynnistyy huhti-toukokuun vaihteessa.

Korkeimman hallinto-oikeuden edellytysten vahvistaminen oikeuskysymyksiä ohjaavana ylimpänä asteena valituslupaperusteiden kaventamisen kautta on hyvä uudistus. Kansainvälistä suojelua koskevissa asioissa oikeuskäytännön aktiiviselle kehittämiselle on tarvetta toimintaympäristön nopeiden muutosten vuoksi enemmän kuin joissakin muissa asiaryhmissä. Myös Maahanmuuttovirasto tekee tarvittaessa valituslupahakemuksia korkeimmalle hallinto-oikeudelle. Maahanmuuttovirasto käyttää kuitenkin tätä mahdollisuuttaan erittäin harkitusti ja valituslupahakemusten määrä on ollut suhteellisen vähäinen.

Uusintahakemuksen käännättämisen täytäntöönpano

Kuten esityksessä todetaan, nykysääntelyn mukaan hakijan on mahdollista pitkittää maasta poistamistaan peruuttamalla valitus ja tekemällä uusi turvapaikkahakemus ja näin estää aikaisemman täytäntöönpanokelpoisen käännättämispäätöksen täytäntöönpano. Uusintahakemuksen käsite itsessään sisältää sen, ettei asiassa ole esitetty uusia perusteita, vaan kyse on menettelyn väärinkäytämisestä. Uusintahakemus voidaan jättää tutkimatta aineellisesti. Ehdotettu tarkennus aikaisemman lainvoimaisen käännättämispäätöksen täytäntöönpanokelpoisuudesta selkeyttää tilannetta.

Hallinto-oikeuksien ja korkeimman hallinto-oikeudet ulkomaalaisrekisterin käyttö

Maahanmuuttovirastolle on turvapaikkaprosessin tehokkuuden kannalta tärkeää, että muutoksenhakutuomioistuin voi sekä tarkastaa asian käsittelytietoja UMA - järjestelmästä että merkitä omat päätöksensä sinne. Ehdotettu lakimuutos on viraston prosessien sähköistämiseen liittyvien tavoitteiden mukainen.

Johtaja

Hanna Helinko

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä.
Maahanmuuttovirasto 26.04.2016 klo 17:25. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.

